

„Ideologický dokument“ – senátní výbor nedoporučil k ratifikaci tzv. Istanbulskou úmluvu, která „operuje“ s pojmem gender

epochtimes.cz/2023/07/28/ideologicky-dokument-senatni-vybor-nedoporucil-k-ratifikaci-tzv-istanbulskou-umluvu-ktera-operuje-s-pojmem-gender

Juraj Skovajsa

28. července 2023

Ve středu 26. července senátní Ústavně-právní výbor (ÚPV) odhlasoval doporučení plénu horní komory nevyslovit souhlas s ratifikací Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí – tzv. Istanbulské úmluvy.

Úmluvu, která byla „vykopnuta“ k podpisu evropským zemím už v roce 2011, doprovází kritické hlasy a obavy ze strany konzervativních kruhů, politiků či odborné veřejnosti.

Úmluvu Česká republika podepsala v roce 2016, nicméně, zatím jí neratifikovala.

Předkládající zpráva pro Parlament ČR uvádí, že „k odstranění určitých (byť nepodložených) obav, které v nedávné minulosti směrem k Úmluvě zaznívaly“, navrhuje v případě ratifikace doplnit výkladové prohlášení, v němž se např. výslovně deklaruje, že „podle České republiky žádné z ustanovení Úmluvy nezasahuje do legislativních pravomocí jejích smluvních stran v oblastech, které tato Úmluva neupravuje (např. rodinné právo), ani neobsahuje povinnost upravit definice manželství či genderové identity ve vnitrostátním právu. V tomto se prohlášení ztotožňuje se stanoviskem Evropské komise pro demokracii prostřednictvím práva (dále jen „Benátské komise“) č. 961/2019 ze dne 14. října 2019.“.

Dle Michala Fraňka, vrchního ředitele Sekce koordinace tvorby právních předpisů a prevence korupce Ministerstva spravedlnosti (MS), se MS a další dotčená ministerstva domnívají, že v tuto chvíli „není potřeba činit žádné legislativní změny v souvislosti s ratifikací“, protože „ta opatření máme v legislativě ČR zavedena v průběhu let již nějakou dobu. A ostatně, když se začalo hovořit o případné ratifikaci IÚ, tak přímo MS zpracovalo před mnoha lety novelizaci trestního zákona, kterou reagovalo na tu trestně-právní část Úmluvy“.

Ideologie, neziskovky, gender a GREVIO

K oněm „nepodloženým“ obavám se po úvodním slovu zástupce MS dostal zpravodaj ÚPV senátor Zdeněk Hraba (nezávislý za STAN), který předestřel, že Úmluva je spíše ideologickým dokumentem. Zmínil, že oproti původnímu překladu IÚ se v dokumentu snížil výskyt pojmu „gender“, který „vyvolává řadu nejasností a negativních reakcí“.

Upozornil také, že Úmluva „velmi striktně klade důraz na spolupráci s nevládními organizacemi“ a ukládá státům povinnost „podporovat je i finančně“, v čemž vidím jeden ze základních problémů. Dovysvětlil, že „Úmluva, v případě, že by byla ratifikována, se stane pramenem práva a zcela oprávněně by tyto organizace mohly nárokovat po ČR finance na své působení v rámci tzv. boje proti diskriminaci žen“.

„Úmluva podle mého názoru velmi negativně zasahuje i do suverenity ČR co se týká vzdělávání, neboť ukládá zavedení genderové ideologie do osnov, které by měly být součástí vzdělávacího systému,“ argumentoval dále vůči IÚ senátor Hraba.

Vzhledem k již zavedeným změnám v českém právním systému považuje senátní zpravodaj úmluvu za „nadbytečnou“.

Kritizuje také orgán GREVIO, který vznikl v rámci Úmluvy. Dle senátora má „ohromné pravomoci“, jeho členové mají „plnou imunitu“ a jejich korespondence je „nedotknutelná“.

Závěrem senátor Hraba vyjádřil svůj nesouhlas s logikou Úmluvy, která vychází ze základního principu, že za iniciátora násilí je vždy považovaný muž. Hraba poukázal na základní logiku trestního práva, „že činnost pachatele je ovlivněna jednak jeho osobností, jednak vlivem prostředí a jednak vlivem celkového společenského postavení, to znamená, že jeho aktivita není dána tím, že je muž anebo žena... což Istanbulská úmluva samozřejmě popírá“.

Nezávislá senátorka Kovářová vyslovila shodu se senátorem Hrabou a připomněla výtky vůči Úmluvě, které zazněly na senátní konferenci z 30. května 2023 týkající se problematiky.

Citovala některé kroky GREVIA, které na oné konferenci zmínil Jakub Kříž, advokát a vysokoškolský pedagog se specializací na ochranu základních práv, zejména svobody náboženského vyznání, působící i jako právní poradce některých církevních subjektů.

Z citací tehdejšího proslovu Jakuba Kříže: „Ve zprávě týkající se Gruzie GREVIO kritizuje, že ženy přebírají hlavní odpovědnosti za ženské úkoly v domácnosti a muži za mužské úkoly a veřejné funkce. Ve vztahu k Polsku upozorňuje, že soudy zachovávají respekt k rodině jako základní jednotce společnosti, což je nepřijatelné, protože úkolem je bojovat s genderovými stereotypy. Pokud jde o Itálii, GREVIO je obzvláště znepokojen objevujícími se náznaky tendence reinterpretovat a přeorientovat politiku rovnosti žen a mužů na politiku rodiny a mateřství... Ale nejsilnější odsudek si vykoledovala Černá Hora, kde, cituji: ‚Úcta k tradiční rodině je silná i mezi odborníky pověřenými intervencí v rodinách‘. Citát pokračuje: ‚Ženám jsou často přisuzovány tradiční genderové role matek a manželek. Jak proti těmto neduhům bojovat? Podporou nevládních organizací, které mají být zapojeny do všech fází přípravy, koordinace, provádění a hodnocení zákonů, veřejných politiků a programů prevence a boje proti násilí na ženách‘.“

Protipól

Opačný názor vyjádřila senátorka za ODS Hana Kordová Marvanová: „Svým způsobem mě překvapuje, když kritici úmluvy ji vnímají jako ideologickou... Ty výhrady jsou formulovány naopak čistě ideologicky, nikoliv konkrétně právně“.

Na ideologickou výtku kritiků později zareagoval senátor Haraba tím, že Úmluva obsahuje právní normy pouze z jedné třetiny a zbytek jsou „skutečně ideologické záležitosti, které se stanou prameny práva“ a jako příklad odcitoval čl. 12 úmluvy.

Nepřijetí úmluvy dle senátorky Marvanové představuje zprávu, „že Senát je jednou nohou v 19. a druhou nohou ve 20. století“.

Zmínila také zkušenosti ze své právní praxe, dle nichž ani za současných právních předpisů nevěnovaly příslušné orgány dostatečnou pozornost a neposkytly dostatečnou pomoc obětem domácího násilí, jimiž jsou především ženy.

Hlasování – ideologický dokument

Po jednání ÚPV hlasoval o doporučení senátorům nevyslovit souhlas s ratifikací Úmluvy. Nesouhlasné doporučení podpořili senátoři a senátorky Zdeněk Hraba, Michael Canov (SLK), Jitka Chalánková (nezávislá), Daniela Kovářová a Ivana Váňová (KDU-ČSL). Hlasování se zdržel předseda ÚPV Tomáš Goláň (ODS) a na opačné názorové straně hlasovaly senátorky Miroslava Němcová (ODS) a Hana Kordová Marvanová.

V doprovodném ustanovení pak ÚPV kromě doporučení „senátorům nevyslovit souhlas s ratifikací Úmluvy“ také konstatuje, „že Úmluva Rady Evropy o prevenci a boji proti násilí na ženách a domácímu násilí (Istanbul, 11. 5. 2011) je ideologickým dokumentem, který v praktické rovině obětem domácího násilí nepomůže.“

Úmluvu dosud podepsalo 45 států Rady Evropy, 37 již ji ratifikovalo. Zbývá 7 států, které ji ještě neratifikovaly, včetně ČR a Slovenska. Turecko v roce 2021 IÚ vypovědělo.

Datum projednávání v celém senátním plénu zatím není stanoven.

Poznámka: Citace senátorů jsou pořízeny z audio-nahrávky poskytnuté Senátem.